

sokat kaptunk és viszonzásképpen csak az olyan kevesetmondó „Köszönöm“ szót adhatjuk.

Madácsy László.

A nyelvtanítás problémáival összefüggésben a Vajthó László által szerkesztett „A tanítás problémái“ sorozat 19. és 20. sz. füzeteként jelent meg Rózsa Dezső két értekezése. Az elsőnek címe: *A tömegtanítás lélektana különös tekintettel a nyelvoktatásra*. A benne tárgyalt kérdés az iskolai tanítás egyik fontos fejezete és persze az ilyen kis 22 oldalas füzetben nem méríthető ki. Mindazonáltal Rózsa Dezsőnek van néhány igen tanulságos megállapítása. A tömegtanításban szerinte nagy szerepe van a sugalmazásnak, amelynek kétféle hatása van: a tudattalannak tudatossá emelése és a fegyelmzés. Ez részben a figyelem kérdése is. Persze a sugalmazásra igen alkalmas a kórus alkalmazása. A munkakedv fokozása, a tárgykörök változtatossága és az elevenség szintén fontos követelmények. Rózsa a tömegtanításban is jó színvonalat akar elérni: „amit az iskola ma, a legjobb növendéktől követel meg, azt érje el mindenki“. Ehhez intézményesíteni akarja a lassabban haladók és gyengébb képességűek állandó ismétlési óráit, a pár fillérért lehetővé váló korrepetálást, hogy így az elmaradottak utolérjék a jobbakat. Kint az életben a Központi Nyelvakadémia intézményesen gondoskodik arról, hogy nyelvtanfolyamok elevenítsék fel, mélyítsék el és pótolják a nép széles rétegeinek nyelvtudását. Ez a központi szervezet törődnék az előbb említett iskolai korrepetálás megvalósításával is és általában az illető ország minden az idegennyelvi tanítással összefüggő kérdésével. Rózsa Dezső nemcsak a tömegtanítás lélektanával foglalkozik füzetében, hanem annak intézményessé tételével is törődik, elgondolásai nyomán egész kultúrtervezet bontakozik ki, amely így túlságosan vázlatos ahhoz, hogy végleges véleményt mondhasunk felőle. A felvetett kérdések időszerűek és megoldásra várnak. Számunkra, magyarok számára, fontos az idegen nyelvek tanulása és minél szélesebb körben való elsajátíttatása, úgyhogy örömmel üdvözölhetünk minden kísérletet, amely az eddig elért eredményeket fokozni akarja.

Rózsa Dezső másik füzete: *A látásbeli (vizuális) emlékezőtehetség a nyelv tanításban* lényegében semmi újat a tárgyról nem ír, egy-két helyes szempontra mutat rá a szemléltetéssel kapcsolatban, összefoglalja a látásbeli emlékezettel összefüggő nyelvtanítási lehetőségeket, távolról sem meríti azonban ki őket, így nem deríti fel a problémákat, legfeljebb izelítőt ad belőlük, felhívja a figyelmet rájuk. Többet ilyen kis füzettől talán nem is szabad várni.

kj.

Diákemlékkönyv. Szerkesztette *Buday Géza*. Budapest, 1941. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. I. k. (I.—IV. osztály) 42 l., II. k. (V—VIII. osztály) 42 l.

„Diákemlékek! . . . Talán szürke, keveset jelentő szó addig, míg fiatalok vagyunk, amíg az iskola padjait koptatjuk. Jelentőségében azonban egyre nő abban az arányban, ahogy távolodunk diákéveinktől“ — írja *Kósa Kálmán* a Diákemlékkönyv előszavában. Ezeknek az idő múlásával egyre tűnő, egyre homályosodó emlékeknek a megrögzítése, a diákevek élményeinek és a velük kapcsolatos képeknek a megőrzése a könyv egyik célja. „Az ifjúság iránti meleg szeretetből kelt ki ennek az emlékkönyvnek a gondolata“ — mondja *Buday Géza* bevezetőjében. És valóban minden sorából kicsendül ez a meleg szeretet, mégpedig a valódi pedagógiai szeretet. Mert amily hű az első osztályos „zöldfüllű greenhorn“, a második „pocok“, az „önrze-

tes" harmadikos, a „kamasz" negyedik, a „bögő" ötödik, a „komoly" hatodikos a „férfiaszkodó" hetedik és a „maturandus" nyolcadikosról rajzolt kép, éppoly tökéletes diákismeretről tesz tanúságot akkor is, amikor az egyes osztályok jellemző hibáinak a kiemelése mellett a javulás útjaira is rámutat. És olyan formában teszi ezt, a diákéletet ismerő nevelő pedagógiai szeretetétől sugalmazott tanácsok alakjában, hogy a diák szinte önkéntelenül is megszívleli azokat. Ez a könyv másik, nem kevésbé jelentős célja.

Ilyen tökéletes, lélektanilag megalapozott jellemzéseket, ilyen megkapó, enynyire a valóság erejével ható rajzokat csakis egy mélyen érző, hivatásérzettel áthatott pedagógus festhet. És a diákságnak nyújtott tanácsokat is csak egy sokat tapasztalt, melegszívű, a tanítványait szerető, öntudatos nevelő tudhatja ilyen formába önteni. Ezért a könyv nemcsak a diákság hű képe, hanem ugyanolyan *hű tükre Buday Géza nevelői lelkületének is*: az egykori tanítványok felé minden sorából az ő szeretettől áthatott és szeretettel körülvevő nevelői egyénisége sugárzik.

Amily mértékben magunkra és saját diákéveinkre ismerhetünk — felidézve emlékeinket — a gimnázium egy-egy osztályáról festett képben, éppúgy sajnálhatjuk, hogy annak idején nem volt ilyen emlékkönyvünk, amelyben megörökíthettük volna az Alma Maternek, az osztálytársaknak, a kedves kirándulásoknak és a diákevek sok-sok más, mindinkább homályosodó emlékének a képét. Hogy ne érezzék majd diákjaink is az évek múlásával ugyanezt a hiányt, adjuk valamennyinek a kezébe ezt az emlékkönyvet, annál is inkább, mert egyúttal kitűnő nevelési eszközt is nyújtunk nekik.

Szalkai Zoltán.

Dr. Schmidt Ferenc: A mai leány. Munkálat az Angolkisasszonyok Róm. Kat. Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolájának Lélektani Dolgozójából. Különlenyomat „A Gyermek és az Ifjúság" 1939—1940. évi számaiból.

A szerző magyarányú adatgyűjtést végzett: ingerszavakat adott 13—20 éves lányok elé azzal az utasítással, hogy írják le az azokkal kapcsolatban támadt gondolataikat. Összesen 1566 leánytól kapott feleletet és négy feleletcsoportot dolgozott fel és pedig a „fiú", „leány", „vénlány", „játékbábú" szavakra adott reakciókat.

Az előszó szerint az adatgyűjtéssel a szerző célja az volt, hogy leánytípusokat találjon, illetve azok fejlődését megállapítsa. Feldolgozás közben tűzte ki még azt a célt is, hogy a mai leány „gondolkodásának, érzelmi világának, kívánságainak jellemzését" adja.

Sorra veszi most az ingerszavakat s a feleletek egyes példányait csoportokba foglalja. A csoportokat a feleletek tartalma alapján jelöli ki, így például a „fiú" ingerszónál a „nem ismeri", „nem érdekli", „ráér", „fiúk lebecsülése", „tetszik, szükséges, ideál" stb. című csoportokat látjuk. A „vénlány" ingerszónál a következőket: „lebecsülés", „sajnálkozás", „védelem" stb. Minden csoportban az összes feleletek százalékos arányát is feltünteteti a különböző életkorokra vonatkoztatva.

A mű sok munkával, gondosan, pontosan készült, csak a lélektani szempont hiányzik belőle. Jó példa annak illusztrálására, hogy maga az empiria nem ad ki jelentést, e célra bele kell a szempontokat vinni. A feleletek csoportosítása például többet jelentett volna, ha azokat, mint a pszichikai attitűd megnyilatkozásának változatait kezelte volna a szerző és nem pusztán a szótartalmat tekinti. Az utóbbi módon keletkezett például a „leány" ingerszónál a „család szeméfnye, öröme, az édesanya segítsége" c. csoport és ezenkívül a „dicséret, nagyratartás" c. csoport is. E